

ДОПОМОГА ГОЛОВІ, СЕРЦЮ І ТІЛУ

Наступні рекомендації задумані для підтримки та стимулювання і їх завжди можна індивідуально допасувати і змінювати.

У часи великого напруження та страху, або коли все зненацька стає чужим та незвичним, може бути важко почуватися спокійно та у безпеці.

Наші голова, серці і тіло при цьому щільно пов'язані одне з одним і впливають одне на одного.

Деякі люди у першу чергу відчують у своєму тілі, що їм щось не дуже добре, інші скоріше помічають, як змінюються їхні думки або почуття.

Те саме стосується того, що тоді може допомогти: Деякі люди можуть особливо добре використовувати своє тіло, щоб покращити своє самопочуття, а інші скоріше використовують думки або почуття. Добра річ полягає у наступному: усі можливості однаково добре працюють і кожна людина, мала чи велика, може спробувати, що наразі допомагає, та використовувати це.

Отже, на цьому аркуші ти знайдеш дуже різні вправи, які допомагають знову наблизитися до стану **у порядку**. Для цього важливо спочатку виявити, що наразі відбувається. Хоча іноді ми мусимо заряджатися енергією, щоб знову почуватися краще, інколи вона дає протилежний результат і ми майже «розриваємося» від тиску, який кудись треба випустити.

Отже, завжди виконуй три кроки, коли відчуваєш себе недобре:

1. Запитай себе за допомогою таблиці зі смайликами: «Що коїться зі мною зараз?», «Як у мене зараз справи?»
2. Знайди мінівправи, які належать до відповідного смайлика.
3. Спробуй зробити мінівправу, яка тобі допомагає повернутися зі стану **похмурий (похмура), безсилий (безсила), збуджений (збуджена)** або **роздратований (роздратована)** ближче до стану **у порядку**, і прослідкуй, як змінюються твої почуття.

 1	 2	 3	 4	 5
Похмурий (похмура)	Безсилий (безсила)	У порядку	Збуджений (збуджена)	Роздратований (роздратована)
Похмурий (похмура) означає, що ти відчуваєш пригнічення або сум, похмурість, нічого не хочеться або нічого не радує.	Безсилий (безсила) означає, що ти відчуваєш виснаження або стомлення, не можеш зібратися із силами або не можеш сконцентрувати ся. Не має енергії або бажання займатися чимось; у тілі відчувається важкість.	Коли все у порядку , ти відчуваєш голову, серце і тіло. Тоді відчуваєш спокій, розслаблення, заспокоєння, мабуть уважність, цікавість, задоволення, радість або надійність і добрий захист.	Збуджений (збуджена) означає, що тобі важко залишатися у тому стані, у якому ти знаходишся зараз. Ти відчуваєш накручення, можливо, що все занадто. Інколи поряд із неспокоєм виникають злість і «погані думки», які не дають заспокоїтися або просто не йдуть з голови.	Роздратований (роздратована) це стан, який часто є пов'язаним зі злістю, але він також може виникати, коли все раптом стає чуже і не таке, як завжди. Можливо, ти відчуваєш, що можеш «лопнути» або «зі шкіри вистрибнути». Можливо, зараз тебе все дратує чи навіть викликає лють або ти лякаєшся всього і маєш зовелику вразливість.

Мінівправа	Для чого?	Виконання
Що відбувається? – Перевірка	 	<ul style="list-style-type: none"> - Поклади одну руку на живіт, а іншу на серце. - Слідкуй за тим, як дихання змушує тіло рухатися. - Запитай себе: «Чи все наразі у порядку? Чи я похмурий (похмура), безсилий (безсила), збуджений (збуджена) або роздратований (роздратована)?» - Долучи ще одну мінівправу, яка підходить або вже тобі допомогла

Мінівправа	Для чого?	Виконання
Дихання в екстремальній ситуації		<ul style="list-style-type: none"> - Вдихай крізь ніс і рахуй при цьому до 4. - Коротко затримай дихання. - Видихай контрольовано крізь рот, ніби намагаєшся задути зі складеними губами якомога більше свічок на торті, рахуючи при цьому до 6. - Відчуй різницю і повтори вправу, якщо хочеш.
Лікувальна гімнастика		<ul style="list-style-type: none"> - Поклади одну руку на груди, а іншу на живіт. - Вдихни крізь ніс так глибоко, щоб рука на грудях, а також рука на животі зрушили з місця. Потім із силою видихни крізь рота. Повтори це три рази. - Напруж знизу догори усі м'язи у тілі (стопи, ноги, попу, живіт, спину, руки, кисті, плечі, потилицю, обличчя), поки не напружиш усе тіло. Коли м'язи стануть теплими або почнуть злегка пекти, затримай це положення ще на 3 секунди! - Розслаб усі м'язи і потряси руками і ногами, якщо хочеш. Відчуй, як м'язи злегка поколює під час напруження або як безсилість з них утікає. - Насамкінець із задоволенням потягнися скільки зможеш, спочатку однією половиною тіла, а потім іншою, від пальців на ногах до кінчиків пальців на руках.
Притиснення почуттів		<ul style="list-style-type: none"> - Розпізнай почуття, яке наразі займає забагато місця, і в уяві поклади його на долонь. - Притисни великим пальцем іншої руки це почуття до долоні або масажуй його по колу, поки воно не розчиниться або не послабне

Дзижчання

- Поклади одну руку на живіт, а іншу на серце.
- Глибоко вдихни і відправ дихання у думках в обидві кисті.
- Під час видихання тихенько дзижчи і відчувай вібрацію.
- Якщо наразі поруч є люди і ти не хочеш дзижчати, просто уяви собі дзижчання. Це також працює.

Утішання почуття

- Розпізнай почуття, яке потрібно втішити, і в уяві поклади його на одну долонь.
- Тепер можна покласти руку, у якій знаходиться почуття, собі прямо на серце або легко тримати її на рівні серця перед груддю.
- Уяви, як серце під час кожного вдихання набирає силу, а під час кожного видихання полегшується.
- Нехай в уяві серце світиться променями: втішай цими променями почуття у руці.
- Спостерігай, як почуття розслаблюється, розчиняється або утішається.

Тримання рук

- Розпізнай важке або неспокійне почуття і перевір, у якій руці воно відчувається чіткіше.
- Поклади цю руку разом із почуттям у другу руку.
- Спробуй, що робить почуттю та тобі добре. Чи потрібно просто тримати першу руку другою? Можливо її треба стискати, стримувати, обмежувати, гладити, зігрівати чи заспокоювати? Що тобі ще подобається?

Музика

- Для цієї вправи потрібно дещо підготуватися: поміркуй, коли тобі зараз добре, яка пісня або музика тобі зазвичай робить добре. Яка пісня втішає, яка дає спокій або відчуття енергії? Яка музика є придатною, коли ти відчуваєш незадоволення або тобі все здається дурним? Зроби різні плейлисти та слухай їх, коли буде потрібно. Можливо ти знайдеш декілька пісень, але однієї може бути достатньо.

Послідовність тварин

- Зосередься на наступній розумовій грі і з її допомогою дай голові, серцю і тілу заспокоїтись. Для цього спочатку знайди тварину на А, потім на Б, В тощо ... (антилопа, баран, ведмідь, ..., ящерка) і зосередься при цьому на поточній тварині. Якщо хочеш, можеш грати по черзі з іншою людиною. Інший варіант: Перерахуй у думках або разом з іншою людиною якомога більше тварин у групі, яких пригадаєш: тварини із шерстю, тварини у лісі, тварини з пір'ям, тварини у джунглях або у воді,...

Самообійми

- Перехрести руки перед грудьми, поклади долоні на плечі і добре себе обійми.
- Спробуй, який тип обіймів тобі зараз робить добре: м'які чи потужні? З прогладжуванням або постукуванням рук?
- Говори до себе, підбадьорюючи себе. Який набір тобі наразі допомагає? Можливо, «глибоке дихання, а потім полегшення» або «незабаром все покращиться»?

Політ

- Ляж на живіт і дуже повільно простягни ноги і руки до кінця.
- Напруж живіт і попу і притисни стегна до землі. Спочатку спробуй відірвати від землі руки, а потім, якщо можеш, і ноги. Спрямовуй погляд перед собою на підлогу, щоб потилиця розслабилась.
- Не забувай при цьому весь час дихати!
- На хвилинку уяви, що летиш над світом і дивишся здалеку згори на себе. Якщо хочеш, можеш затулити очі.
- По 10 секунд тримай живіт попу, руки, спину і ноги напруженими, поки вони не стануть теплими.
- Поклади руки, ноги і голову, розслаб усі м'язи і насолоджуйся відчуттям у тілі.

Стрибки літерою Х

- Із силою підстрибни у повітря і приземлися із широко розставленими ногами і навкис піднятими руками, ніби літера Х.
- Одразу ж підстрибни знову і цього разу приземлися з ногами разом і руками притисненими по боках, ніби літера І.
- Стрибай у літеру Х і знову у літеру І і так далі.

Очищення голови

- Якщо тіло відчувається безсилим або голова містить безсилі, туманні думки, поклади обидві руки на голову і постав кінчики пальців на шкіру голови.
- Масажуй, активуй і розслаблюй шкіру голови всюди, аж до лоба, скронь і потилиці.
- Пошукай туманні думки кінчиками пальців і спробуй знайти рухи, тиск і темп, які призводять до початку розслаблення і прояснення у голові.

Вказівка щодо графіки: Розроблено 1 Vectors Market, 2 Smashicons, 3 Pixel perfect, 4 Smashicons, 5 Vectors Market from Flaticon

Контакт

AETAS Kinderstiftung
Dantestr. 29
80637 München
www.aetas-kinderstiftung.de

Ел. пошта: beratung@aetas-kinderstiftung.de
Телефон: 089-997 40 90 21
понеділок – четвер 09:00-16:00
п'ятниця 09:00-13:00

Dieses Projekt wird aus Mitteln des Bayerischen Staatsministeriums für Familie, Arbeit und Soziales gefördert

Bayerisches Staatsministerium für
Familie, Arbeit und Soziales

Mit freundlicher Unterstützung der

Landeshauptstadt
München
**Referat für Gesundheit
und Umwelt**